

са отразени не само различните настроения на поета, но се проявяват и неговите философски разбирания; третата част — „Импровизация“ — дава признаци на бъдещия товянист.

Наименованието „Dziady“ е взето от литовските обичаи по задушница. За разбиране на това произведение нужно е да се познава тая епоха, като се пренесем в нея; и само така ще може да се проумей и прецени духовния живот на поляците по това време. Герой на поемата е Густав. Той преживява в затвора тежки душевни мъки. Той е Прометей, прикован към сждбата на нещастна Полша. Добрите и злите духове направляват неговите чувства и дарби — и нему се пада жребия да възвести борба с всички сили на вселенната. Много отвлечени, свръхчувствени понятия, прокарани в поемта я правят трудно разбираема за чужденеца. Чувството на любов към родината у пленника е развито по-силно от всяко друго чувство. В тази поема Мицкевич дава най-добър пример на това: как всяка общечовешка идея у поляците се превръща в чисто полска.

Поета счита по велика Божя милост, това си творение за най-велико сжздание на своя дух; ала той се мами. Перла на полската литература, недостигнат по класическа яснота и простота е неговата „Пан Тадеуш“

През Февруари 1834 год. Адам Мицкевич съобщава на своя другар Одинц, че той току що привършил своя „Пан Тадеуш“, епос в 12 песни. Две години работил на това творение, през щасливото време не душевно равновесие, което след това напуска поета. Първоначално той е искал да да е на поляците една идилия по образец на Гетевата „Херман и Доротея“; ала неговата самостоятелен гений вместо това сжздава дивна епическа поема в народен дух. В нея, с епическо спокойствие е напипал живителния пулс на полския народ в началото на деветнадесетия век. През това време замлъкват последните акорди на полската свобода; в памятита живеят още спомените за Тарговиц, за разделата на Полша; в сърцето на народа почва да оживява надеждата за възстановяване на полското царство.

В „Пан Тадеуш“ присъщо полски се явяват: скръбта, мъката и патриотическото чувство, а към това и цял ред картини из природата. Полските лесовете, градини, поля и ливади са нарисувани в тая поема от перото на художника със всичката тяхна жизнена правда. Тук Мицкевич е поет — реалист и той сам е чувствувал това, което е писал, че най-добри места в неговата поема са именно тия природни картини, характеристика на родните местности. Той дава също нравови картини от гостоприемството на полските шляхти, които поддържат реда в страната без полицейска помощ,